

TEHTÄVIEN VASTAUSMALLIT

5. Terveys- ja sosiaalipalveluiden kehitys Suomessa

1. Yleisimmät kuolinsyyt. Etsi netistä tilasto suomalaisten yleisimmistä kuolinsyistä nykypäivänä ja vertaa sitä sivulla 62 olevaan kuolinsyytilastoon vuodelta 1850. Pohdi, mistä muutokset yleisimmissä kuolinsyissä johtuvat.

- infektiotaudit eivät enää yleisimpiä kuolinsyitä, nykyisin kuolla yleisimmin elämäntapasairauksiin ja sairauksiin, joiden riskiä ikääntyminen kasvattaa
- kuolinsyiden diagnosointi nykyisin huomattavasti tarkempaa kuin 1850-luvulla
 - rokotukset
 - hygienia
 - asumisolojen parantuminen
 - lääketieteen kehittyminen
 - vaurastuminen
 - ravitsemuksen parantuminen

2. Terveystenhuollon haasteet eri vuosisadoilla. Tee taulukko terveydenhuollon haasteista 1800-luvulla, 1900-luvun alku- ja loppupuolella sekä 2000-luvulla. Kokoa taulukkoon myös keinot, joita haasteiden ratkaisemiseksi on käytetty.

Ajanjakso	Haasteita	Keinoja
1800-luku	– tartuntataudit – puutteellinen hygienia – lääkäreiden vähäisyys	– rokotusten aloittaminen – sairaaloiden rakentaminen – kätilöt ja terveyssisarit
1900-luvun alku	– tartuntataudit – puutteellinen hygienia – imeväis- ja lapsikuolleisuus	– hygienia – rokotusjärjestelmä – valistus – neuvola – vesi- ja jätehuolto – sairaalaverkosto
1900-luvun loppu	– elämäntapasairaudet – terveyserot – miesten kuolleisuus	– lainsäädäntö, esim. • sairausvakuutuslaki • kansanterveyslaki – terveyskasvatus – terveyspolitiikka – terveyden edistäminen – terveyttä kaikille
2000-luku	– elämäntapasairaudet – väestön ikääntyminen – terveyserot	– promootio, preventio – terveyden edistäminen – terveysosaamisen kehittäminen

3. Kansanterveyslaki. Tutustu kansanterveyslakiin, joka tuli voimaan vuonna 1972.

a) Mitkä ovat lain keskeiset sisällöt?

- määräykset kuntien tehtävistä terveydenhuollon järjestämisessä
- jokaisen kunnan on perustettava terveyskeskus huolehtimaan perusterveydenhuollosta
- tavoitteena taata tasavertaiset ja maksuttomat terveyspalvelut kaikille kansalaisille sekä antaa ennalta ehkäisevää hoitoa

b) Millaisia vaikutuksia lain voimaantulolla on ollut väestön terveyteen?

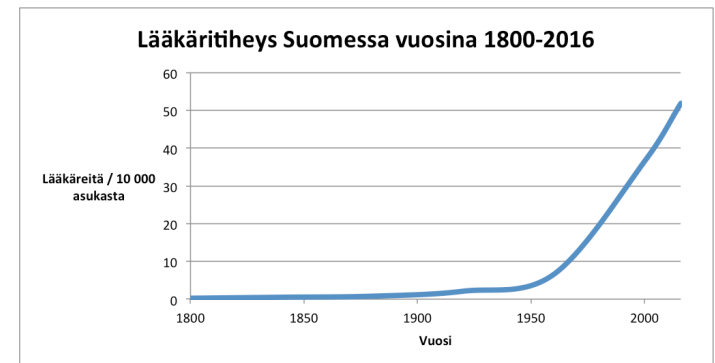
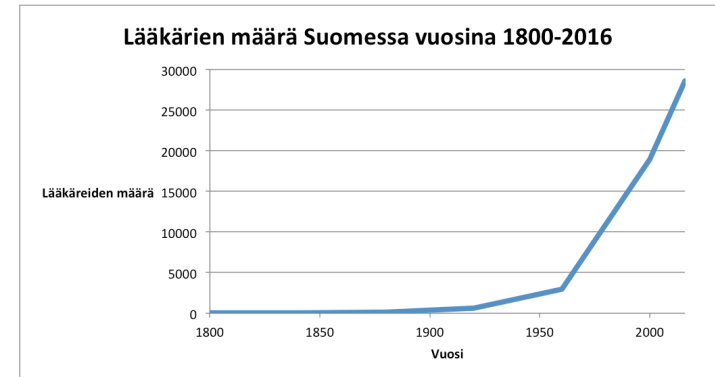
- sydän- ja verisuonitautikuolleisuus vähentynyt
- elinajanodote pidentynyt
- hampaiden terveys parantunut
- yleinen terveydentila parantunut

4. Imeväiskuolleisuuden väheneminen. Alle vuoden ikäisinä eli imeväisiässä kuolleiden määrä on nyky-Suomessa pienin verrattuna muihin Länsi-Euroopan maihin. Tarkastele oheista diagrammia ja pohdi, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet imeväiskuolleisuuden muutoksiin 1800-luvun puolivälistä lähtien.

- koulutuksen paraneminen
- ravitsemustilan paraneminen
- tartuntatautien ehkäisy: rokotukset, hygienia, hoito
- viemäri- ja vesijohtoverkostot
- neuvolatoiminnan ja muiden terveydenhuollon palveluiden kehittyminen
- yhteiskunnan vakaus (esim. ei sotia) ja yleinen yhteiskunnan kehittyminen

5. Lääkäritiheys Suomessa. Tutustu sivulla 63 olevaan lääkäreiden lukumäärästä ja lääkäritiheydestä kertovaan taulukkoon.

a) Piirrä taulukon pohjalta viivadiagrammi, joka kertoo taulukon päätulokset.

b) Mitkä tekijät ovat olleet hidastamassa ja mitkä taas vauhdittaneet lääkäritiheyden kasvua Suomessa?

Lääkäritiheyden kehittymistä hidastaneet tekijät:

- naisten sulkeminen lääkärikoulutuksen ulkopuolelle
- taloudellisten voimavarojen niukkuus
- teollistumisen myöhäisyys
- 1800-luvun pitkät ja työläät opinnot
- lääkärien haluttomuus syrjäseuduilla työskentelyyn

Lääkäritiheyttä lisänneet tekijät:

- kunnanlääkärilaitoksen kehittyminen 1880-luvulta
- yliopistosairaalat
- naislääkärien määrän lisääntyminen
- koulutuksen kehittäminen
- uusien lääketieteellisten tiedekuntien perustaminen
- lääkärikoulutuksen mahdollisuus myös ulkomailla
- terveyspalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden tavoite

6. Sosiaalipalvelut Suomessa. Osana sosiaaliturvaa on jokaisen kunnan lakisääteisenä tehtävänä järjestää sosiaalihuollon palvelut asukkaidensa tarpeiden mukaisesti.

a) Mitkä ovat sosiaalihuollon tavoitteet?

Turvata kaikille kansalaisille oikeus ihmisarvoisen elämän edellyttämään välttämättömän toimeentuloon ja huolenpitoon elämänkulun eri vaiheissa.

b) Tutustu oman kuntasi sosiaalihuoltoon. Valitse jokin siihen kuuluva ajankohtainen hanke, johon tutustut tarkemmin. Mikä on hankkeen kohderyhmä? Pohdi hankkeen tavoitteita ja vaikuttavuutta väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta.

Vastaukset vaihtelevat.

7. Mielisairaiden hoidon historiaa. Millä tavoin mielenterveyden häiriöiden hoito ja yhteiskunnan suhtautuminen niihin on muuttunut Suomessa 1800-luvulta nykypäivään? Etsi tietoa netistä ja kirjoita aiheesta essee tai piirrä aikajana.

1800-luku:

- häiriöiden aiheuttajina pidettiin sekä sisäisiä että ulkoisia tekijöitä, ulkoisiin katsottiin voitavan vaikuttaa
- syinä pidettiin muun muassa heikkomielisyyttä, epilepsiaa, sukupuolitauteja, alkoholismia, huonoa elämäntapaa, sosiaalisia vaikeuksia
- somaattisia hoitoja, esim. makuuhoitoa, työterapiaa
- hypnoosi ja suggestiot
- rauhoittavia lääkkeitä kuten oopiumia, morfiinia ja kloraalia
- kirurgisia hoitoja, esim. kivesten tai munasarjojen poistot
- pakkohoitoa

1900-luvun alku:

- syinä pidettiin perinnöllisiä, orgaanisia, psyykkisiä ja sosiaalisia tekijöitä
- tahdonvastaista hoitoa, pakkokeinoja
- rauhoittavana lääkkeenä mm. barbituurihappoa
- sähkösokkihoidot
- lobotomia
- tahdonvastainen sterilointi

1900-luvun loppupuolelta nykypäivään:

- psyykkisten häiriöiden monisyntyisyys
- uusia rauhoittavia lääkkeitä erilaisiin psyykkisiin häiriöihin
- tahdonvastainen hoito vähentynyt